

INSTRUCȚIE
VOOR DE
VOOGDEN
VAN DE
GASTHUYSEN
IN DESE
STADT GRONINGEN.

Gedruckt tot GRONINGEN.

By de Weduwe van J. BARLINKHOF, Ordinaris
Stads Boekdrukkerſche. 1713.

2
De afgaende Doogden zullen binnen de tijdt van
rij. dagen daer nae / ende de Besgemaecten van her-
soghene Doogden zullen hoortz by de openinge van
t. Sterfschups / tendinghen binnen den tijdt van zes
Maeken / gesholden sijn haere srechtingen dubbelt
met alle behoeften in den staet te praelentecren, en
de aen de h. h. Hoghemesteren ober te gehen / om de
selve in haeren afwesent gehoort / opgenomen ende
gestoten te woeden: Gelijck mede die in deet conti-
nuerende Doogden / gesholden sijn binnen de tijdt
van gelijcke rij. dagen / sulst versoch te doen.

En alden de afgaende Doogden ofte herfoghene
Besgemaecten in gebreke mochten wilsjen / de srech-
tingen binnen den gepregherde tijdt ober te hren-
gen / 300 zullen die nichthas aengenomene Doogden
haer tot exhibitie van de noch ongedane srechtinge
ende overtebeninge van alle der Casshupsen Schyff-
ten / Boeken / Papieren / Instrumenten / ende an-
dere goederen dooz Soeten conhringeren moeten:
Ende insghelicks zullen de continuierende Doogden
in gebreke wilsjende als boeren / by den Praldec-
rende Hoghemester dooz van advocaet daertoe con-
sringere woeden.

Dies woed' versien dat de Doogden tot enijge
publicque Dienst ende Charge getooren sijnde / sul-
len mogen in deet gebreke woeden / maer die dienst
niet betredden ende aenbieden mogen, dooz ende al-
reer die srechtinge van haere Doogde sal overge-
levert sijn.

3
Onder de Doogden van een Casshups sal een al-
leen / boesende lupten den staet ende Beswoorne
sreente / by de Hoghemesteren te nomineeren, den
geheelen Ontfang ende Alptgave / 300 van Ordinaris
als Extraordinaris hebben / ende daer van Compabel
weesen: Wilsjende nochtans by de andere Doogden
die Generale Charge ende opsticht van de goederen /
als mede de bebaeringe van des Casshups srechten /
in een tijt van meer Slooren by malkanderen hren
geleecht.

Zullen alle Maeken / 300 niet meermaeten / ter
weynigsten een mael moeten / op een bestemde tijdt in
t. Casshups by malkanderen komen / om van alle
hoorzallende saeken te communiceren, ende raden /
ende t. gesolweerde met gemeen Advis t. samentijts
effe dueren.

De dooz. Doogden / noch der selveren Ouderen /
Kinderen / Hogheren ofte Susters / Suster of Hoger-
der Kinderen / of Swagers die 300 nae sijn / zullen
niet bermogen enijge goederen / dat Casshups toe-
schorende / aen sich te handelen / in lupte te hebben /
ofte ook enijge leederinge van waeren te doen.

Zullen zegge dzagen dat die Ophompsen by alle
weggen woeden bermeebert / de lasen daer-en- tegen
ende alle onnoedige onkosten ende verteeringsafge-
schafte ende vermindert.

Zullen laeten in een Boek Copyeren ende affschij-
ben / alle des Casshups srechten ende Instrumenten

ten eenigins van de goederen mentioneerende, omme
dagelijks naeghefen ende gebuykt te konnen worden.

Zullen haere eerste Rekeninge wel pertinentlyk
infellen ende extenderen, nae de wethe van Jaer
tot Jaer die volgende Rekeningen zullen successive-
lyken gehoort ende de veranderingen klaertlyk in den
Aert aengebreven worden.

Zullen tot dien eynde een gefoliceerde dubbelde
Rekeninge op des Cassijns hofren sijnghen ende
infellen laeten / blyvende diene alle tijt by de Doog-
den van 't Cassijns / di' ander by den Rendant ende
deselben Erfgenamen / verstaende de Rekeninge in
Ontfangh ende Uytgave / ende elck hebbende beson-
dere Capitulen / nae betrefsch van ieders Cassijns
nature / inboegen of op een of op 't ander Jaer
noch Ontfang noch Uytgave mocht sijn gewest /
zal dat Capituel euentuel nae die orde opgesellet
ende by Memorie uitgetrokken worden.

O N T F A N G H.

Op den Ontfangh siet in genere te letten.

1. **D** At de Voogden van des Cassijns pen-
ningen alleene behouden, ende van haer
eygen Gelt gantselijc gefepareert blyvende
in

in een eygen Plaetse ende Kisse, heen leg-
gen ende bewaeren.

2. Dat de Voogden haer Debiteurs maken
van den geheelen, zo ordinaris als extraor-
dinaris Ontfangh, ende haere schulden li-
quide gemaect zijnde, met datelike execu-
tie te innen.

3. Dat die Ontfangh zonder kennisse van de
Raadt mach worden vermeerderd, maer niet
vermindert.

4. Dat beloofde termijnen op verscheyden tij-
den te betaelen, in de eerste Rekeninge
geheel worden opgesellet, ende dat betael-
de termijn alleene verantwoordet ende uit-
getrokken.

5. Dat de Ontfangh van de Jaerlijcke ordina-
ris Opkomsten met den Isten December
worde gelloten, ende de Uitgave worde ge-
bracht tot op den xxij. Februarius daer an.
dat de Uit-
gave op
den Isten
Decemb.
zal worden
gelloten.

Ont gesloten.

X X

Ontfangh van Hups
 ren / heerkomende
 van **Landen** bys van
Behupsinge
 i. Somma.

Ontfangh van Hups
 ren / heerkomende van
Landen onder **Behups**
 singe beklennet.

ij. Somma.
Ontfangh van Hups
 ren / heerkomende van
Oppe-landen.

ii. Somma.

Op alle dese Landen scaet te letten / 1. den dat gene
Behupsingen / **Behelenningen** of **Beherdzachten** van
Landen

Landen woorden gedaen / als by consent van **Boogde**
 meesters ende **Maacht** / ende toedoen der **seker** **Bevrom**
 miteerden / 2. den dat de **Wassen** ende **Hoeden** met de
Saetten van **Maachten** / 300 heel doentijk / 3. den
 de **Maenten** ende **Decoramen** van de **Maeyeren** / 4. den
 de **aenhangh** ende **beginfel** der **Saeten** / van de **Hups**
 ringe in den **Text** woorden **expirimeert** / 5. den ende de
Wetteren by de **Woogden** ende den **Wetter** neffens een
Boogde geteent / op de **verste** **Wetteringhe** woorden
abtergelevert / welterfaende dat alles bedooft sal woog-
 den onder **Rede** **executie**.

De **byge** **Landen** by openbaere **Wpntueninge** / nae
 hoogsaende **Affixie** ende **knindinge** aen de **meest** - **bie**
 dende / om te **Wepden** of om te **Wooopen** nae de **nae**
 ture van 't **Landt** / volgens **Resolucie** van den 17.
October 1629. reeds daer op **genomen** / te **Behups**
 ren / of met een **stuk** **Weldts** op **seker** **Conditien** pu-
 blicquelyk te laeten **bekleunen**.

De **andere** **Landen** onder **Behupsinge** scaende / te
Behupsen / ende van alle **oberdzachten** nae **dese**
tydts **gelegentheit** nae de **ordre** van de **Provincie** en
 de **Stadts** **Landen** / te **bedingen** een **seker** **stuk**
Weldts / ende ten **tyde** van **inhupsinge** de **Propynca**
 over de **Saer** - **maelen** **Wgalyk** te **berbeelen**.

Ontfang van Hoogde
 de **renden** ende **Wurf** /
 uit

W

uit het Raadtschap

Drenthe.

iv. Somma.

Ontfang van Huysen

ende Kamer huysen.

v. Somma.

Ontfang van Hens-

ten ende Pachten / soo

binnen als buyten de

Stadt gelegen.

vi. Somma.

Ontfang van Hens-

ten / ober dese Stadt.

vij. Somma.

Ontfang van Hentem

ober dese Prouvincie.

viiij. Somma.

Ontf

De beestfetteren met de inhuys-
tinge / ende 3u gelet / dat alle oude
Kamertien ende vintende huysen
huysen verhoft / volgens het vol-
ken van den 22. September ende
17. October 1629.

De doen blycken nae het boertige
Stoek / ende op de vergrootinge
van Hentem nae te sien / de naeste
rekeninge op 't Capittel van uits-
gebane penningen op Ginteroffe /
hoe groot de Capitulien albaet
sijn gebrecht ende verantwoordt.

Ontfang van pen-

ningen / gemacht

van Huysen ende Ont-

gel / Item van Dzas

ende Smerer.

ix. Somma.

Ontfang van pen-

ningen / heerkomende

van begraffenssen of

te bertottingen / in de

kercke ofte op 't kercks

hof / aen buyten luy-

den verhoft.

x. Somma.

Ontfang van gene-

goticeerde penningen /

soo

De doen blycken met de
heminge van de Schoelmaeker / die
heerkomende ende heerkomende / die
de Huysen / Dangel ende Dzas /
beiden gehoft ende ontfangen.

De doen blycken met een
gister van de Dzasen by de
graue gerekent.

De doen blycken met siet van
Kantoorfate van de Raadt ende
de Doyne van de Constitutie byt-
recht bevestiget by de Raaden van

soo op 't als 't Conventen
sinten an 't Convent
sijn belegt.

xj. Somma.

Ontfang van pen-
ningen / by 't aem-
genomene Conventua-
len aen 't Oafshups
booz haar onberholdt
betaelt.

xj. Somma.

Ontfang van pen-
ningen / heerhommende
van der verfozrens
Conventualen hare na-
gelatene ende by 't
mijne

De verfozren met des uitmijne
bergs hande Ende sal na desen de
langstebende gehalten sijn / dat
kijken aan de doogden oer te gee-
den des verfozren siederren ende
zinnen / ende wijfers volgen laas
een 't geene de doogden mochten
verfaan dienfig sijn om verhoft
se woghen.

mijninge verhoftre doer-
deren.

xijj. Somma.

Ontfang van pen-
ningen / by de af-
gaande doogden tot
betalinge van 't slot
harer rekeninge oer-
gelevert.

xiv. Somma.

Ontfang van pen-
ningen / heerhommende
van Donarien, libera-
lityen, Legaren by
Oefament ofte an-
ders gedaen.

xv. Somma.

25 3

25 3

De verfozren na gelatene
van 't aem.

De doen blycken by Extract
van de gebare rekeninge.

} **Ande** Extraordina-
 } **ris** **O**ntfang in boos-
 } **rige** **D**apireten niet
 } **gebracht** noch **begre-**
 } **pen.**
 } * v j. **Somma.**

T^{te} **S**omma van de gecheelen **O**ntfang be loopt tot

U I T G A V E.

Op de Uitgave staat in 't gemeen wel te letten.

1. **D** At alle uitgave van Gashuys penningen gedaan, tot profit ende voordeel van 't Gashuis alleene worde gedaan ende aen-gelegt.
2. Dat alle onnodige oncoffen worden afsge-schaft ende achter gelaten.
3. Dat

3. Dat geene **R**essen in **U**itgave worden ge-bracht.
4. Dat de beloofde **T**erminen van betaalin-ge worden in de eerste **R**eekeninge voor geheel in textu opgesllet, maer dat betaelde alleene uitgetrokken ende verree-kent.
5. Dat de **U**itgave worde nae teneur ende na-tuyre van de saeken extendeert.
6. Dat de **U**itgave met **Q**uitantien behoortijk worden verificeert ende bewesen.
7. Dat de **U**itgave beginne met den 22. **F**e-
bruarii ende eyndige op den zelveu dag des
volgenden Jaers.
Volgens
Resolucie
in dat
den 23 Jan
1722. is
vertaan
dat de uit-
gave zal
beginnen
met den
eersten
Jan. en ein-
digen
met den
laaten De-
semb.
8. Dat tot dien eynde eens ieders Jaers **R**eke-
minge besonder worde geschreeven, om alle
confusse voor te komen,
Ende alsoo eene van de hoognaemste 30ste ende
principael Point, van de gehele administratie van
de Doogden is 't stuk van de Jaertijcke inkoop van
V y ?

Vyves &c. ende werthelijcke dispenseringe van desel-
 ve / zullen ende moeten de Doogden niet raedt ende
 toedoen van erbaerene sluyden ter bequaemer tijdt
 goede Provide ende Doograedt van alles in 't Cas-
 sijs besogt n / sonder hen aen eenige Sleebanciers te
 binden / de beste Maeren inhopen ende opsaen / hoog
 alle herderf getrouwelijck doen beharen / ende alle
 toeche ten minsten een van haer seihen / by de uyt-
 beplinge van de Kost in Persoone compareeren, son-
 der dat 't selve dooz anderen mach gedaen moeden / daer
 als mede oplicht ende directie van de Keuken / daer
 de Kost ende Dogaht nae de gegebene Ordre moedt
 genuttigt aen haer daegelijck beholben / ende oort als
 teg tot meesten dienst van 't Cassijus ende oogbaer
 van de Conventualen disponeeren.

Insouderheyt alle neersigheyt aentwenden / dat
 de Keuken aen zulke Personen te beharen moede
 ingedaen ende gegeben / die van Dromigheyt / Bez-
 trouwheyt ende Soberheyt bekent sijn / die haere
 epgen Soederen niet hebben dooz ten quaedt seihen
 herquiffet ende toegebragt / insouderheit hebben geleert
 in haere leynshoudinge de Spijse ende Dogaht wel te
 verbaeren ende te regeren / die van weynig naeloo-
 gens sijn / ende oort de diensten weeten te comman-
 deeren, in alles nochtans de beheren der Doogden
 achtervolgende / ende van alle hooghalende saken
 niet deselve communiqueerende, ende de meisten open-
 barende ende te hennen gevende.

Be-

De doen blyken met de Opman-
 nante of Coppe daer van / op die
 eerste sichteninge te vertoonen /
 met successie de wta op de sefte
 betalinge.

Betalinge gedaen
op hooggaende Ordon-
nanien van Boggeners
seren ende staadt /
aen eenige Persoonen
huyten dat Convent
woonende,
 I. Somma.

De doen blyken by Quakancie
 ende successie.

Betalinge van saers
lykse Tijf ende Moes
stente / tot last van 't
Cassijus raande.
 ij. Somma.

De verficieren met Quakancie.
 Ende mogen de Doogden so veel
 in de Keuken spinnen laaten als 't
 mogelijck is / daer van laeten sijn,
 men tot Casel ende Bedde - goet
 weeten / om ten oogbaer in 't
Betalinge van Blas
ende Douwen / met de
andere onkosten van
wercken

Salshups verbesiget ende aenge- **Maechen ende Blieten.**
sueden te woorden.

ii j. Somma.

De boen siffien als hooren.
Ende staat te letten / dat omno-
dige Diensten mogen afgeschaffet/
ofte in een. **Perfoone** meer diensten
tot minder **Loon** combineert **huo-**
ren / ende dat binnen het **Saf-**
hups sisse **Perfoonen** worden aen-
genomen / die bequamsijk tot
dienst van 't **Salshups** deselbe
diensten sonder **Loon** hebben ende
moesten verwaaren.

Betalinge van Loon

ende **Salarijen** / aen

hok ende **MAagden** /

ende **anderen** / **hoor** **has**

re diensten gedaen.

i v. Somma.

De verseeeren met Quitan-
Betalinge van Durf

ende **Heerffen.**

v. Somma.

Betalinge van Doo-

ren aers / **Dor-** **spijse** /

Boer ende **Heese** / als

mede van eenige **ans**

dere jaarlykse **presta-**
tien

De verseeeren als hooren / en-
de te volgen de ordij van de hoori-
ge Jaeren / ende nu gelicet / dat
de **Elde** **Perfoone**ers uitscheren /
ende geene op 't **spijse** weder aen-
genomen werden.

tien op zekere tijden te

doen.

v j. Somma.

De boen siffien met Quitan-
Betalinge van MAul-

ten ende **MAeederen** /

als mede beloningen

hoor de opficht ende

dienst aen **Elde** **MAem-**

sehen gedaen.

v ij. Somma.

Betalinge ende bols

doeninge van de **Stf**

reckeninge / 300 met

Stmbaggs luyden en-

de **Heuberanciers** van

enige **MAarren** ende
MAa;

De boen siffien met **Coppen**
van de **stien** - **Stoeken** / ofte met
de gesloten **Heckenningen** by de
Doogden geticht / ende haer op
der **geschreben** **Quitan** **Wies**
moet verfaen dat de **Doogden**
erst hoer de **bevringe** / **leshooren**
de **MAarren** ende **MAartialen** van
Stimpvante sijnbe / te **besen** ende
bedingen.

Materialen sijn ge-
maect ende gesloten.

vij. Somma.

De boen blycken niet besek / de
opmeringe ende Quantite.

Betalinge van uit-
sedeerde wercken ende
enige Reparation.

ix. Somma.

De boen blycken niet origine-
le Dyeven.

Betalinge van aem-
gehofft goet ofte uitges-
daene penningen op
Interesse.

x. Somma.

De boen blycken niet Quantite /
ende behentnisse van de hoch dat
die Dyeven in 't Oeffeninge sijn ge-
levert ende gesloten.

Betalinge van Dye-
ven ende allerleye
Probisic boog de Heu-
ken

ken tijdelijck gehofft /
ende op de beune ges-
legt / ofte in de Heels
der geset om gennuttigt
te worden.

xj. Somma.

De boen blycken als boeren /
ende te letten dat in besen op de
dienst van 't Oeffeninge woode ge-
letet.

Betalinge van Of-
sen / Hoedjen / Seba-
ren ende Dyeven.

xij. Somma.

De heffingen boog Xtreffaten
ende de handt van de gene die de
Schuld heeft gheakt.

Betalinge der Xre-
cissen van Hogge /
Meyte ende Molot /
in de Stads Raedt-
kamer gebaen / mits
gaders op de willebe-
dinge

¶ 3.

**zinge van de opgravinge
der Moogde.**
xiiij. Somma.

**De besiffceren met Quantite.
derhande Daghuypen
ende Struyers-loon
van Timmerluyden /
Steenmeesters /
Maermeesters ende
anderen.**

xiv. Somma.

**Betalinge van als
kerley onseker in boor-
rige Capitulen met
gebracht.**

xv. Somma.

Be-

*De doen bliken als booren ende
naer bereyft van zaken.*

*De doen bliken met Othman-
tien / of bekenningen heffens
latie van 't boorige Boek.*

**Betalinge van
missen / aluysen ende
't gene by verhael
komt te repeteren.**
xvj. Somma.

**T^{us} Somma van de geheelen
Uitgave beloopt &c.
Verseent niet voorgelz. Ontfank,
komt &c.**

*Aldus gearrekeert by de H. Heeren
Borgemeesters ende Raadt in
Groningen den 20. Novemb. 1630.
ende wederom opgelecht
den 22. Decemb. 1666.*

1630
1666

*Ter Ordonnantie der H. Heeren
voorz.*

Doct. HENRIC: SWARTTE Secret.

OR-

ORDONNANTIE

OP DE

GASTHUYSEN
DESER STADT.

Boogmeesteren ende Raadt in Gzoningen /
peinformeert sijnde van den soheren ende
beswaarlijken toefant der Gasthuyzen in
desse Stadt / en enige onopzettingen in
desse Stadt ingetrogen / ende genegen sijnde
30 heel mogelijck daer in te remedieren : hebben ge-
ordonneert en gesarueert , ordonneren ende statueren
als volgt :

I.

Dat de Boogden van de Respective Gasthuyzen /
by desen sullen sijn gelaft en geauthoriseert , om alle
sodane penningen als tot last van de Gasthuyzen
opgenomen sijn / te reduceren op 4 ten hondert / dat
ook dese Boogden hier na geen penningen op hoger
rente sullen mogen negocieren , buiten expres consent
van den Raadt.

II. Dat

I. I.

Dat hen berbers geen wadmen ofte dyouten /
ofte venige andere personen in de Gasthuyzen sullen
mogen ontfangen / ofte sig daer in kopen / of sy sul-
len sijn van de Gereformeerde Religie , nyppen perso-
nen / Boogers deser Stadt / ofte Inwoonders / so
hooren thien wadmen daer in gewoont hebben.

II I.

Dat sodane personen out sullen wesen over de
bystijg wadmen / ten waere dat iemandt onder dese Sta-
ten sijnde / wegens impotentheyt ofte swaakhed des
Richtsams / sijn kost niet konde winnen / of dat by
Boogmeesteren ende Raadt / om reden daer anders
mogte werden dispenseert.

V.

Ende dat sy alle de Goederen / die sy kuyden /
ten tijde als sy in 't Gasthuys komen / sijn hebben-
de / of haer daer na aen hebben ofte ansteruen mogen /
aen 't Gasthuys sullen berreuen / ende eeuwig hers-
blijuen laten / sonder dat iemandt van de boogers.
Personen daer of sal mogen disponeren , by forme
van uiterste wille / of ook andersins iets daer van
weg hebben ende versterken / tot nadeel van 't Gast-
huys / 't sy dat de boogers Personen hinderen sijn
schickende of niet.

V. 213

V.

Alle het welcke mede verfaan zal worden van de
geene / so hen berbers enige knechtelike subbidien uit
de Gasthuysen zullen komen te trecken.

V I.

Ende zullen tot sulken eynde alle Personen so in
de Gasthuysen genomen zullen worden / ofte subbidie
daer uit trecken / gehouden sijn / de gelegentheyde van
haer Soederen in de Stadt / by Inuentaris aen de
Doogden ober te geben / by herbeurte der Soederen /
en daer en boven upt het Gasthuys verstorren te
worden.

V I I.

Dat Doonstede of Kamer iemand van de Doog-
den aengewesen wordet / daer zal hem een legelijck me-
de laten genoeggen.

V I I I.

Wanneer de hoogst. Personen ofte Conventualen
ter Casel geseten / en het Bebedt gedaen sal sijn /
zal een legelijck van hen Zuiden sig sel en erbaer
houden / ook eerlijcke Propoosten hoerren / sonder twi-
fel of hybagie / ende zal tot sulken eynde niemant dion-
ken in de Gasthuysen of aen de Maalstijdt mogen ko-
men / by verbeurte van 't Gasthuys.

I X.

I X.

Ende de Hoff die opgeset zal worden / niet onschik-
kelijck handelen / ook geen Hoff / 't sy Zooodt ofte
andere Spijse in 't minste van de Casel / of iets
anderts het Gasthuys toebehorende / wegdagen / by
verbeurte van 't Gasthuys.

X.

Ende zal daer Doozlefers sijn / van deselve het
Bebedt hoog de Maalstijdt oberluit gedaen / ende na
de Maalstijdt gedane Danksegginge een Capittel uit
de Bybel voorgelesen worden.

X I.

Dat die geene so subbidien uit de Gasthuysen treck-
ken / alle hiereindeel jaers na het laatste Maagtmact op
sekeren dag by de Doogden te stellen / in de Gast-
huysen zullen moeten komen / ende haere subbidien
ontfangen so als van verscheynen zullen sijn.

X I I.

Zullen ook alle Personen in de Gasthuysen wo-
nende / 's Winters des abonts hoog zeven uren /
ende des Somers hoog acht uren in huys moeten
wesen.

X I I I.

X I I I.

X I I I.

Ende sullen altoos 's abonds des Somers hooft
na negen uren / ende des Winters na acht uren de
poorten van de Gasthuysen gesloten worden / son-
der dat iemandt daer na ingelaten sal werden. Sedog
werdt dit Articul, als mede het hoogstaende geset tot
discrecie van de Doogden / dewelke daer in na gele-
gentheydt van tijdt ordre mogen stellen.

X I V.

Sullen alle Mannen ende Vrouwen / ofte andere
Personen in dese Gasthuysen wonende / malkanderen
in alle eerbaerheyt ende stillicheyt betegenen / mits-
gaders alle het geene haer by de Doogden gehoben
ofte verboden sal worden / tot allen tijden gehoort
samen en nakomen / sonder dat iemandt van hen Quil-
den sig daer tegen sal mogen setten / by poena van
uyt het Gasthuys gesloten te worden. Aloud gear-
releert Groningx in Curia den 22. December 1712.

Ter Ordonnantie der H. Heeren voorz.

W. VAN SWINDEREN, Secret.